

Specialebedømmelse

Eksaminand: Johanna Bergitta Klein Thomassen.
Titel: *Millennium-trilogien* og modsætninger – en mulig retorisk forklaring på en bestseller.
Omfang: 100 sider (82,9 normalsider) + 3 sider bilag.
Afleveret: 29. august 2008.
Eksaminator: Lektor Merete Onsberg.
Censor: Lektor Uwe Geist.
Bedømmelsesdato: 24. oktober 2008.

Hvordan bliver en svensk romantrilogi en international bestseller? I sit speciale søger Johanna Thomassen (JT) det mulige retoriske svar på hvordan det er lykkedes for den svenske forfatter Stieg Larssons tre romaner at opnå denne status. Hvordan får de tag i læserne?

I Indledning (s. 1-14) præsenterer JT sit analysemateriale, *Mænd der hader kvinder*, *Pigen der legede med ilden* og *Lufikastellet der blev sprængt*, der er oversat til otte sprog og solgt i over 2,7 millioner eksemplarer. Hun afgrænser sit undersøgelsesprojekt til en nærlæsning af de greb teksterne benytter i interaktionen med læserne. Som metoder præsenteres undersøgelser af læserreaktioner af Kock, Miall og Kuiken, Brewer og Lichtenstein suppleret med Burke, og der redegøres for kriminalromanens subgenrer. Larssons tre romaner bestemmes som tre forskellige hybrider heraf.

I Analyse (s. 14-52) opstiller JT resultaterne af sin læsning i to hovedgrupperinger, nemlig hhv. læseraktiverings- og spændingsfunktioner og patoskabende og persuasive antiteser. Det er fx læseraktiverende at teksterne skaber en veksling mellem merviden og mindreviden, og *suspense* i en pendulering mellem viden og uvished. Mialls begreber decentrering og dehabituering viser hvordan teksterne inddrager læseren på forskellig vis. JT finder at teksterne mht. genreforventninger og overraskelser balancerer "da der både leves op til genrekonventioner med gåder og opklaring, mens fx plotløsningen i en enkelt roman og karakteregenskaber kan opfattes som overraskende." (s. 33) I analysens anden del bruger JT en pentadeanalyse til at karakterisere hovedpersonernes indbyrdes forhold. Lisbeth Salander er den kontroversielle hovedperson hvis egenskaber afbalanceres af Mikael Blomkvist. Hun bestemmes iflg. Burke som realist, han som idealist. De to kan pga. deres "modstridende verdenssyn ses som modsætninger, der samarbejder, hvilket kan virke gribende og fascinerende på modtagerne." (s. 36) Det gennemgående patoskabende element ser JT som antitesen der forekommer på flere forskellige måder. Fx har trilogien træk fra det sociale melodra-

ma som skiftende stærke følelser, spændende emner og plottets sort-hvide persongalleri. Kapitlet slutter med en redegørelse for hovedpersonens etos. Den er flertydig og sammensat – og en mulig forklaring på trilogiens fascinationsevne.

Diskussion og vurdering (s. 53-61) opsamler og diskuterer analysens fund sat i forhold til den benyttede teoretiske litteratur. Her inddrages endvidere anmeldelser og blogge der understøtter argumentationen.

I Afslutning (s. 61-69) fremsætter JT de forbehold hun har anlagt i forbindelse med teorivalget, fx sætter hun Harding over for Burke i en argumentation for ikke at se på identifikation (s. 63). JT kan konkludere at Lisbeth Salander er romanernes stærkeste kort, "en kombination af den hårdkogte outsider, den sære puslespilsromandetektiv og en spion"; hun vil, slutter JT, antagelig blive husket om 20 år når romanerne er glemt.

Johanna Thomassen behandler et tilsyneladende trivielt emne med inddragelse af såvel retorisk som litteraturvidenskabelig, psykologisk og sociologisk faglitteratur. Her ved lykkes det hende at vise at den æstetiske receptionsanalyse bedst betragtes som tværfaglig, og at retorikkens bidrag hertil både er interessant og betydningsfuldt. I en særdeles klog disponering fremstilles romantrilogiens mange og gentagne læseraktiverende virkemidler på en både faglig og indsigtsfuld måde. Genrehybriderne er skarpt og klart opstillet, men nuanceret så de ikke underkender det særlige frem for det generelle. Antiteser findes fx på forskellige tekstlige niveauer. Især finder vi brugen af Burkes pentade interessant og givende som en forklaring på den fascinerende antitetiske konstellation af hovedpersonen og hendes nærmeste medhjælper.

Det store analysemateriale og de mange identificerede læseraktiverende træk får visse steder fremstillingen til at forekomme noget redundant. Her lykkes det dog ofte JT at udbygge de fremsatte teser og give en mere omfattende og differentieret forståelse af trækkene.

Specialet er velskrevet og opfylder alle formelle krav til stavning, kommatering, resumé, litteraturliste, bilag og noteapparat. JT bruger sine kilder loyalt og udvælger relevante og interessante citater, og desuden viser hun sans for en selvstændig og kritisk stillingtagen til kilderne.

Sammenfattende kan vi sige at Johanna Thomassen har skrevet et speciale hvor hun suverænt inddrager et stort spektrum af videnskabelig litteratur som hun anvender i en kyndig og begavet analyse der giver en ny og overraskende indsigt i trilogien og en mulig forklaring på dens læsersucces. Vi bedømmer specialet til karakteren '12'.

Merete Onsberg

Uwe Geist

Den 27. oktober 2008